

tractà la mort de son se<n>yor: on, con l'emperador jagués sots lo seu *papa<l>ló* [A, *papeló* en el ms. B]. En Deci entrà amagadament en lo *papaló*, e aquí él aucís son se<n>yor, qui dormia», *VidesR*; «tendes e *papalós* / espases e lansós / --» en el ross. Bernart de So, abans de 1347, *Vesió*, v. 251; *Rom.* LIV, 41; «-- dues donzelles --- llurs vestiments foren de li molt prim --- de la sentura en sus eren molt strets, e d'aquí avall amples e molt largues a guisa d'un *papalló* o d'un gamphanó», *Decam.* x, § 6, 575.16f. (trad. a gui-¹⁰ sa d'un *padiglione*).

Sobretot abunda en el sentit de 'dosser, cobricel (de lilit etc.): «in dicto hospicio unum *papelló* lecti, cum una trena, in pariete, et in capite est operatum auri», doc. ross. de 1385, amb altres tres de semblants en docs. de 1395 (*papalló*) i 1408 i dos de *papelló* en la *Cròn.* del Cerimoniós (*InvLC*); «en cascu lit los *papallons* eren de brocat vert», JoMartorell (*Ag.* I, 192.8); «*papalló* de lit: canopeus, id est --» (i alhora *papalló de camp*: tentorium), JnEsteve (*LiEleg.*, O-2-2 i O-2-3); «*papalló* de lit: papilio; *papalló de filat per a mosquits* --», Busa-N. (E-1-3); «porta-li, per exovar, / fret y plor, y fam no escassa: / per lilit, pesebre sens par, / per llençols, la palla rasa / --- / per *papalló*, dos esquines, / hon la teulada -s rechaça, / taranyines per cortines / ---» (Timoneda, *Cobles de Dalí Miquel, contrafetes per a Nadal*, BRACEsp. v, 509); i en CRos (supra).

Tanmateix també trobem com a catalana, en textos bastant antics, i amb aquestes accs., la forma amb -b-:³⁰ segurament així mateix herència directa del llatí vulgar; si bé a vegades va amb -v- (que podria traïr una influència francesa):² «lo pus ric *pave<l>ló* de seda que vós anc vésets», Reixac (*Questa*, 79.34); i dos casos ross. de *pavalló* en docs. de 1448 (*InvLC*); «DE LA CAMBRA: lo lilit --- fllaçada devant lilit o esponeres ---; *pavelló*: papilio, conopeus; *pavelló* de seda o de lli: papilio bombycinus aut lineus», OPou (*ThPu.*, 235).

Però també hi ha *paballó* amb -b-, si és fidel en el *Curial* la transcripció de Rubió i Ll. («al seu *paballó* se n'anaren» I, 40) i d'Aramon: «entraren en lo camp e, feta reverència al emperador, al seu *paballó*, qui blau clar, sembrat de renarts, era ---», «lo marquès, qui sabé que *Curial* venia, féu parar tendes e *paballons* fora la ciutat ---»; text en el qual altres vegades alternen les dues formes, en -p- i en -b-: «*Curial* féu venir allí lo seu *paballó*, lo qual era lo pus ric e major que fos en lo torneig: era aquest *papalló* tot vert e blanc ---» (*NCl.* I, 72, 141; II, 104). En fi, amb sentit secundari, *parpalló* 'pavelló, dit de la forma d'un cobri-confiter' (c. 1440, gloss. de Giner i March a l'*Inv. de Maria del Magnànim*). En el sentit modern tècnic, «*pavelló*: cixamplament més o menys cònic que forma l'acabament de molts instruments de vent», Fontserè (*Ci. Fi. Nat.*, p. 216 i lèxic).

DERIV.: *Papallonada*. *Papallonejar* [no encara en Lab. 1884, però ja en les estrofes clàssiques dels nostres grans moderns]: «y la nau, seguit seguit, / se balandreja y avança, / y sobre'l mar en bonança / vola, adormida, la nit: / el vent dolç de la ribera / *papallo-*⁶⁰

neja pel mar / y fa l'aygua tremolar / ab sa volada lleugera», Costa (*Marina*, v. 10; a. 1875, *II. Cat.*, p. 41); «veles llatines *papallonegen* ran del port»; «ses cordes són garlandes de fullatge / trenades per l'amor, de bon matí: / prenent-les per vidalbes del boscatge, / s'hi posen lo verdum y'l francolí; / la barca, ab ells, *papalloneja* a estones, / de ses esteles ab lo floc d'argent, / lligant de riba a riba, en mar sens ones / exos oasis que no té l'Orient», Verdaguer (1887; *Caniigó* III, 29a); *papalloneig*. *Papallonar*.

Pampallota. *Pampoloia* (?) *Parpallonejar*. *Apapallonat*. *Papellina* (*AlcM*) sembla alteració de *papallona* potser per contaminació de *cardina* o *gavina*.

¹ En italià el mot és de la llengua seriosa, la de sempre: ja Dante, rimant amb *galla* 'sura' i *falla* 'falleixi', anomena *angelica farfalla* l'ànima humana, quan deixa el cos a manera d'espíritual crisalide (*Purg.* x, 125). És raonable veure en la *f* d'aquest mot i de les formes alemanyes, una única explicació expressiva. Val a dir que també es podria pensar a veure-hi un resultat de la mutació consonàntica: l'etrusca a Toscana, la germànica en alemany. —² Amb -v- avui, en mallorquins (cites del *DAG*. i *Damen*).

Papa-llum, *papa-llumenera*, *papamosques*, *papanaps*, *papanates*, *papanada*, *papanatx*, *papanovia*, *papanyanyes*, *papaorelles*, *papapigues*, *papapolla*, *papar*, *papa-rates*, *paparinell*, V. *pap* *Paparoles*, *paparotes*, V. *papaveràcies* (cf. *ababol*)

PAPARRA, 'paràsit de certs animals', probablement alteració del dialectal i antic *caparra* per influència de *papa* 'cuca' (veg. *PAP* i *papar*); *caparra*, amb aquest sentit, fou també comú amb parlars mossàrabs, gascons i bascos, i devia provenir d'un antic mot pre-romà, idèntic al basc *kaparra* (o *gapar*(*ra*) 'esbarzer', 'arç', perquè tant la paparra com aqueixos arbustos se'ns arrapen fortament a la pell. □ I.^a doc.: 1398.

Un màgic, per ordre del rei moro de Mallorca, encarregat de preparar un canterri que fomentés la discòrdia entre els súbdits conjurats: «ell donà un perfum / sots un arbre, en la ombra: / de semença de cogombre, / ungles d'hom, sang mestrua, / *paparres*, fulles d'orval, / — primer tot lo loc escombra, / pus lo loc fo escombrat, / les imges ell posava, / e, estant ajonollat, / del perfum les perfumava, / per la squena les soldava / ---», Antelm Turmeda (*Cobles de la Div.*, 62g, *NCl.* x, 123.13):¹ «--- lo cor de Pharaó és endurait ---: trametré sobre ell e sobre sa terra tantes de *paparres*, e tant males, que los destroïran ---; en la pols de la terra seran fetes *paparres* sobre la terra de Egipte, axí en hòmens com en fembres e en bèsties ---. E Moysès anà a Pharaó e dix-li --- trametrà sobre tu --- moltes *paparres* e --- Aaron --- ferí ab la verga en terra, e exiren de la pols tantes *paparres* que ompliren totes les gents --- e tot lur bestiar», *Gènesi* de G. Serra (1451, *Ag.*, p. 50).

Ja figura en el diccionari de Busa-Nebrija (1507) «*papa<r>ra*: elcibus de Busa-Nebrija (1507) «*papa<r>ra*: elcibus de Busa-Nebrija (1507) «*papa<r>ra*: elcibus de Busa-Nebrija (1507) «*papa<r>ra*: elcibus de Busa-Nebrija (1507) pot ser això en els diccs. de JMarc i Aversó, on va en